Voordracht voor de College vergadering van 26 november 2024

Portefeuille: Armoedebestrijding en Schuldhulpverlening (11)
Agendapunt: B14

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Vereenvoudiging woonkostentoeslag en overige aanpassingen Beleidsregels bijzondere bijstand

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met het wijzigen van de beleidsregels voor de woonkostentoeslag (artikel 9 van de Beleidsregels Bijzondere bijstand), zoals genoemd in het wijzigingsbesluit onder Artikel I onder b, f, n, p en v. Waarbij de belangrijkste wijzigingen in de regeling Woonkostentoeslag zijn:

   a. het bedrag voor woonkosten dat Amsterdammers zelf moeten betalen voor woonkosten wordt vastgesteld op € 400,- per maand (bedrag 2024). Dit maandelijkse bedrag wordt jaarlijks opnieuw berekend op basis van de wet huurtoeslag;

   b. de beleidsregel dat bij woningen met huurtoeslag woonkostentoeslag kan worden toegekend, vervalt;

   c. Voor de berekening van de woonkostentoeslag voor huurwoningen in de vrije sector wordt voor de berekening van de woonkosten uitgegaan van de kale huur plus het bedrag aan servicekosten zoals bedoeld in artikel 5, lid 3 van de Wet op de huurtoeslag;

   d. Voor de berekening van de woonkostentoeslag voor een eigen woning wordt uitgegaan van het bedrag van de maandelijkse hypotheekrente en (indien van toepassing) erfpachtcanon, vermeerderd met een bedrag van € 110,- per maand (bedrag 2024) voor de overige eigenaarslasten. Voor de jaarlijkse indexering van dit bedrag voor overige eigenaarslasten sluit de gemeente aan bij het alimentatie-indexeringspercentage van het Ministerie van Justitie.
   In het kader van deze beleidsregels bijzondere bijstand wordt bij de berekening van de hoogte van het inkomen geen rekening gehouden met de door de woningeigenaar te ontvangen hypotheekrenteaftrek. Daardoor heeft deze hypotheekrenteaftrek ook geen invloed op de berekening van de hoogte van de woonkostentoeslag;

   e. Wanneer de aanvraag voor woonkostentoeslag (mede) wordt ingediend door een zelfstandige, dan wordt de aanspraak op woonkostentoeslag beoordeeld volgens de regels van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Hierbij worden de bedragen gehanteerd zoals hierboven genoemd onder besluit 1 a, c en d;

   f. Bij een overwaarde van de woning die uitgaat boven een bedrag van € 235.000,- wordt de woonkostentoeslag in principe verstrekt als lening;

2. In te stemmen met een aantal kleinere wijzigingen van de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Amsterdam zoals genoemd in het wijzigingsbesluit onder Artikel I onder a, g, i, j, k, l, o, r, s, t en u . Het gaat hier om de volgende aanpassingen van de uitvoeringspraktijk:

a. de berekeningsperiode van het inkomen van zelfstandigen (ten behoeve van de draagkrachtberekening bijzondere bijstand) te wijzigen van één jaar naar drie maanden. Wanneer de hoogte van de inkomsten niet in redelijkheid is af te leiden uit de opgave over de voorgaande drie maanden, dan wordt gekeken naar het gehele kalenderjaar voorafgaand aan de bijzondere bijstandsaanvraag (gewijzigde beleidsregels artikel 5.1.5. lid 1, wijzigingsbesluit Artikel I onder g en r);

b. de eenmalige eigen vergoeding van € 50,- bij een aanvraag bijzondere bijstand voor rechtshulp te laten vervallen (gewijzigde beleidsregels artikel 6, wijzigingsbesluit Artikel I onder a, i, j, k, s en t);

c. de reguliere vergoeding bijzondere bijstand voor dieetkosten over te laten gaan van de bijzondere bijstand naar de Regeling Tegemoetkoming Meerkosten (Rtm) (gewijzigde beleidsregels artikel 7.4 lid 3, wijzigingsbesluit Artikel I onder l en u);

d. Bij de draagkrachtberekening Bijzondere bijstand wordt voor de doelgroepen dak- en thuislozen, jongeren, en degenen die in een inrichting verblijven, de reguliere alleenstaandennorm en gehuwdennorm (artikel 21 Participatiewet) gehanteerd. Uitzonderingen hierop zijn de doelgroep thuiswonende jongeren 21-min (waarvoor de ouders een onderhoudsverplichting hebben) waarvoor we de jongerennorm (artikel 20 Participatiewet) blijven hanteren, en de doelgroep gepensioneerden waarvoor de norm artikel 21 Participatiewet de gehanteerde norm blijft. (gewijzigde beleidsregels Toelichting op artikel 1 lid 5, wijzigingsbesluit Artikel I onder o);

3. In te stemmen met de overige wijzigingen van de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Amsterdam zoals genoemd in het wijzigingsbesluit onder Artikel I onder c, d, e, h, m en q;

4. Ermee in te stemmen dat de besluiten 1, 2c en 3 in werking treden op 1 januari 2025, besluit 2a in werking treedt met terugwerkende kracht naar 1 augustus 2024, besluit 2b in werking treedt met terugwerkende kracht naar 1 oktober 2024, en besluit 2d in werking treedt met terugwerkende kracht naar 1 januari 2024;

5. In te stemmen met bekendmaking van deze besluiten in het Gemeenteblad.

Kernboodschap

Het college heeft besloten tot een aantal vereenvoudigingen in het aanvraagproces van de bijzondere bijstand. Deze vereenvoudigingen maken deel uit van de Amsterdamse agenda Bestaanszekerheid.
Het gaat om o.a. de regeling woonkostentoeslag (WKT), de te hanteren norm bij de draagkrachtberekening bijzondere bijstand, en het laten vervallen van de eenmalige eigen vergoeding van 50,- bij bijzondere bijstand voor rechtshulp.

Bestuurlijke achtergrond

Artikel 35 van de Participatiewet regelt de bijzondere bijstand. Bijzondere bijstand heeft een vangnetfunctie: het gaat om de vergoeding van noodzakelijke kosten van burgers die voorvloeien uit bijzondere omstandigheden en die niet uit de bijstandsnorm voldaan kunnen worden. De gemeente heeft op verschillende aspecten van de bijzondere bijstand de ruimte om gemeentelijk beleid vast te

leggen door middel van het vaststellen van beleidsregels bijzondere bijstand.

De voorgestelde vereenvoudigingen in het aanvraagproces van de bijzondere bijstand maken deel uit van de Amsterdamse agenda Bestaanszekerheid.

Bestuurlijke prioriteit

N.v.t.

Wettelijke grondslag

- artikel 4:81 Algemene wet bestuursrecht
- artikel 108 Gemeentewet
- artikel 35 Participatiewet

Onderbouwing besluit

Ad 1. In te stemmen met het wijzigen van de beleidsregels voor de woonkostentoeslag (artikel 9 van de Beleidsregels Bijzondere bijstand), zoals genoemd in het wijzigingsbesluit onder Artikel I onder b, f, n, p en v;
Het gemeentelijk beleid omtrent bijzondere bijstand is vastgelegd in de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Amsterdam. In artikel 9 van deze beleidsregels staat de regeling Woonkostentoeslag (WKT). De huidige woonkostentoeslag is een onderdeel van de bijzondere bijstand met een heel eigen, complexe rekensystematiek die veel bewijsstukken vereist van de aanvrager en veel handmatige invoer van de professional. Daarom is begin dit jaar gestart met het ontwikkelen van een nieuw aanvraagproces voor de WKT, waarbij ook gebruik is gemaakt van de ervaring die tijdens de Coronacrisis is opgedaan met de Tonk-regeling voor zelfstandigen.
De vereenvoudiging van de WKT is met name gezocht in het vaststellen van (te indexeren) standaardbedragen voor de posten die nu nog in verschillende deelcomponenten zijn opgesplitst en handmatig worden berekend. Hierdoor hoeven aanvragers veel minder bewijsstukken aan te leveren en wordt het handmatig berekenen door de professional sterk teruggebracht. Daarnaast is de werkwijze voor zelfstandigen die WKT aanvragen zoveel mogelijk in lijn gebracht met de reguliere (nieuwe) WKT-werkwijze.
De onderstaande wijzigingsvoorstellen zijn bedoeld om de vereenvoudiging van de WKT tot stand te brengen.

De belangrijkste wijzigingen in de regeling Woonkostentoeslag zijn:

a. het bedrag voor woonkosten dat Amsterdammers zelf moeten betalen voor woonkosten wordt vastgesteld op € 400,- per maand (bedrag 2024). Dit maandelijkse bedrag wordt jaarlijks opnieuw berekend op basis van de wet huurtoeslag (art. 9.1 lid 2);
Uitgangspunt van de Participatiewet en de bijzondere bijstand is dat bewoners een deel van hun eigen inkomen moeten gebruiken om hun woonkosten van te betalen. Voor dit deel van de woonkosten (in 2024: € 400,- per maand) wordt geen bijzondere bijstand gegeven. Wanneer de woonkosten meer bedragen dan dit bedrag, kan de aanvrager recht hebben op woonkostentoeslag. In het digitale systeem voor de berekening van o.a. de WKT wordt het maandbedrag van € 400,- als standaard opgenomen. Dit is een sterke vereenvoudiging ten opzichte van de huidige werkwijze, waarbij de Amsterdammer verschillende bewijsstukken moet aanleveren, en de professional deze gegevens handmatig moet invullen om de gevraagde maandbijdrage te berekenen.

b. De beleidsregel dat bij woningen met huurtoeslag woonkostentoeslag kan worden

toegekend, vervalt (art. 9.2 lid 1);
In de huidige beleidsregels (art. 9 lid 2) is een beleidsregels opgenomen waarin staat dat bewoners van een huurwoning met huurtoeslag, in het geval van een plotselinge inkomensdaling, soms WKT kunnen aanvragen en ontvangen. Deze regel dateert van de jaren '90, en is niet meer van toepassing. Bij een plotselinge inkomensdaling kan iemand een verzoek om huurtoeslag indienen, en wanneer dat recht bestaat, wordt het tijdig toegekend door de Belastingdienst. Een toekenning WKT is daarmee niet meer aan de orde, aangezien de huurtoeslag als een voorliggende voorziening voor de bijzondere bijstand geldt. Dit laatste is staand beleid, en in dit artikel opgeschreven onder art. 9.2 lid 1.

c. Voor de berekening van de woonkostentoeslag voor huurwoningen in de vrije sector wordt voor de berekening van de woonkosten uitgegaan van de kale huur plus het bedrag aan servicekosten zoals bedoeld in artikel 5, lid 3 van de Wet op de huurtoeslag (art. 9.2 lid 2);
Om te berekenen op hoeveel WKT iemand met een huurwoning in de vrije sector recht heeft, wordt volgens de huidige beleidsregels (art. 9 lid 3 en lid 5 en toelichting) een berekening gemaakt waarbij het bedrag voor de servicekosten in verschillende onderdelen is opgesplitst, namelijk: 1. schoonmaak van gemeenschappelijke ruimten, 2. energie voor gemeenschappelijke ruimten, 3. kosten huismeester, en 4. kosten voor dienst- en recreatieruimten. Deze posten moeten bij aanvragers met bewijsstukken worden uitgevraagd en handmatig door de professional worden ingevoerd.
Vervolgens wordt het totaal gemaximeerd op het maximumbedrag zoals dit geldt volgens de Wet op de huurtoeslag. In de nieuwe beleidsregels WKT wordt voor dit bedrag voor servicekosten standaard het maximumbedrag volgens de Wet op de huurtoeslag gehanteerd.

d. Voor de berekening van de woonkostentoeslag voor een eigen woning wordt uitgegaan van het bedrag van de maandelijkse hypotheekrente en (indien van toepassing) erfpachtcanon, vermeerderd met een bedrag van € 110,- per maand (bedrag 2024) voor de overige eigenaarslasten. Voor de jaarlijkse indexering van dit bedrag voor overige eigenaarslasten sluit de gemeente aan bij het alimentatie-indexeringspercentage van het Ministerie van Justitie (art. 9.3 lid 1).
In het kader van deze beleidsregels bijzondere bijstand wordt bij de berekening van de hoogte van het inkomen geen rekening gehouden met de door de woningeigenaar te ontvangen hypotheekrenteaftrek. Daardoor heeft deze hypotheekrenteaftrek ook geen invloed op de berekening van de hoogte van de woonkostentoeslag (art. 1 lid 10 en toelichting);
Om te berekenen op hoeveel WKT iemand met een eigen woning recht heeft, wordt volgens de huidige beleidsregels (art. 9 lid 4 en lid 5 en toelichting) voor de berekening van de woonkosten uitgegaan van: 1. de hypotheekrente, 2. andere eigenaarslasten, namelijk a. een eventuele erfpachtcanon, b. rioolrecht, c. de onroerendezaakbelasting, d. een opstalverzekering, e. het eigenaarsdeel waterschapslasten, en 3. een bedrag voor onderhoud. Deze posten moeten bij Amsterdammers met bewijsstukken worden uitgevraagd en door de professional handmatig in de rekentool worden ingevoerd.
Op dit totaalbedrag moet volgens de huidige beleidsregels de ontvangen hypotheekrenteaftrek in mindering worden gebracht (art. 9 lid 5 en toelichting). De actuele hoogte van de hypotheekrente moet daarbij worden bepaald aan de hand van beschikbare bewijzen, en zo nodig moet de aanvrager een voorschotverzoek doen bij de Belastingdienst voor de hypotheekrenteaftrek[1].

In de nieuwe beleidsregels WKT (art. 9.3 lid 1 en toelichting) wordt voor de berekening van de woonkosten bij een eigen woning uitgegaan van het bedrag van 1. de maandelijkse hypotheekrente en 2. (indien van toepassing) erfpachtcanon, plus 3. een bedrag van € 110,- per maand voor de overige eigenaarslasten. Dit bedrag van € 110,- voor de overige eigenaarslasten is afgeleid van de tegemoetkoming die tijdens de coronacrisis in het kader van de TONK-regeling werd verstrekt aan zelfstandigen voor de woonkosten die, naast de hypotheekrente en een eventuele erfpachtcanon, zijn verbonden aan een eigen woning. Het bedrag van € 110,- wordt als (jaarlijks te indexeren) standaard in het berekeningssysteem voor de woonkostentoeslag opgenomen.

De door de woningeigenaar te ontvangen hypotheekrenteaftrek wordt niet meer op de berekende woonkosten in mindering gebracht. Dit is licht in het voordeel van de aanvrager, en hangt samen met een uitspraak van de CRvB[2] dat de hypotheekaftrek onderdeel is van het inkomensbegrip, en om die reden niet mag worden meegenomen in de berekening van de "in aanmerking te nemen woonlasten".
Vanwege de complexiteit van de berekening van de hypotheekaftrek en het feit dat deze voor de Amsterdammers die recht hebben op WKT (en dus een relatief lage draagkracht hebben) maar om kleine bedragen gaat, is het voorstel om de hypotheekaftrek niet als inkomen mee te tellen[3]. Dit is toegevoegd aan de omschrijving van het inkomensbegrip van deze beleidsregels bijzondere bijstand (artikel 1 lid 10 en toelichting).

e. Wanneer de aanvraag voor woonkostentoeslag (mede) wordt ingediend door een zelfstandige, dan wordt de aanspraak op woonkostentoeslag beoordeeld volgens de regels van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Hierbij worden de bedragen gehanteerd zoals hierboven genoemd onder besluit 1 a, c en d (art. 9.4);
Voor zelfstandigen die door omstandigheden hun woonkosten niet meer kunnen betalen, worden de regels van de Bbz gevolgd, waarbij de bedragen worden gehanteerd die hiervoor onder besluit 3 a, c en d voor de overige WKT-aanvragen zijn benoemd.
Uitgangspunt bij deze Bbz/WKT-berekening is dat een zelfstandige die (tijdelijk) onvoldoende middelen heeft, een (Bbz-)uitkering voor levensonderhoud kan krijgen inclusief bijzondere bijstand in de vorm van een woonkostentoeslag (zie artikel 1 onder g van het Bbz). Deze uitkering wordt meestal eerst als lening verstrekt, en soms direct als gift (zie hiervoor art. 19 Bbz). Na de definitieve vaststelling van het inkomen van de aanvrager over het boekjaar wordt bepaald welk deel van de lening moet worden terugbetaald en welk deel wordt omgezet in een gift (zie verder artikel 10, 11, 12 en 19 Bbz).
Omdat de Bbz-berekening van toepassing is, is de draagkrachtberekening die voor niet-zelfstandigen wordt uitgevoerd (zie artikel 5 van de Beleidsregels BB) niet nodig.

f. Bij een overwaarde van de woning die uitgaat boven een bedrag van € 235.000,- wordt de woonkostentoeslag in principe verstrekt als lening (art. 9.3 lid 2);
Ín de huidige beleidsregels is opgenomen dat de WKT als lening wordt verstrekt wanneer de overwaarde van een eigen woning uitgaat boven de vermogensgrens van art. 34 lid 2d (in 2024: € 63.900,-). In de praktijk wordt de WKT echter, net als de andere vormen van bijzondere bijstand, meestal als gift verstrekt, tenzij er sprake is van tekortschietend besef of beschikbare middelen op korte termijn (cf. art. 3.5 van de beleidsregels BB), of wanneer er sprake is van een aanvraag door een zelfstandige (zie onder punt 3 e hierboven). De in de huidige beleidsregels genoemde vermogensgrens van € 63.900,- lijkt hiermee in feite een dode letter te zijn geworden, ook doordat vrijwel alle eigen woningen in Amsterdam in de praktijk een overwaarde hebben die hoger is dan € 63.900,-.
Om die reden wordt voorgesteld om voor deze overwaarde een zelfde grenswaarde te hanteren als de vrijlatingsgrens die bij de draagkrachtberekening voor de bijzondere bijstand wordt gehanteerd als het gaat om de overwaarde van een eigen woning. Dit bedrag is gesteld op € 235.000,-, dit was de gemiddelde overwaarde in Amsterdam in 2022. Bij een overwaarde boven dit bedrag kan dus een woonkostentoeslag als lening worden verstrekt (artikel 9.3 lid 2). Zoals hierboven onder 3 e al is aangegeven, is de regeling omtrent leningen en giften bij zelfstandigen anders. Voor hen is artikel 9.3 lid 2 daarom niet van toepassing.

Ad 2. In te stemmen met een aantal kleinere wijzigingen van de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Amsterdam zoals genoemd in het wijzigingsbesluit onder Artikel I onder a, g, i, j, k, l, o, r, s, t en u. Het gaat hier om de volgende aanpassingen van de uitvoeringspraktijk:

a. de berekeningsperiode van het inkomen van zelfstandigen (ten behoeve van de

draagkrachtberekening bijzondere bijstand) te wijzigen van één jaar naar drie maanden. Wanneer de hoogte van de inkomsten niet in redelijkheid is af te leiden uit de opgave over de voorgaande drie maanden, dan wordt gekeken naar het gehele kalenderjaar voorafgaand aan de bijzondere bijstandsaanvraag (gewijzigde beleidsregels artikel 5.1.5. lid 1, wijzigingsbesluit Artikel I onder g en r);
Bij de beleidsregels BB werd bij aanvragen bijzondere bijstand van zelfstandigen voor de draagkrachtberekening het inkomen in het laatste kalenderjaar gehanteerd (zoals dat blijkt uit een aangifte inkomstenbelasting). Er zijn echter vaak redenen om hiervan af te wijken, bijvoorbeeld bij sterk gedaalde inkomsten van de zelfstandige. In dat geval wordt gekeken naar het inkomen van de laatste drie maanden of de laatste maand, vaak op basis van vertrouwen in de verklaringen van de aanvrager.
Omdat in de praktijk blijkt dat inmiddels vaker naar de laatste drie maanden wordt gekeken dan naar het gehele laatste jaar, is het voorstel om deze uitvoeringspraktijk ook in de beleidsregels BB vast te leggen. Daarnaast biedt dit ook voordelen bij het vereenvoudigen van digitale aanvragen.

b. de eenmalige eigen vergoeding van € 50,- bij een aanvraag bijzondere bijstand voor rechtshulp te laten vervallen (gewijzigde beleidsregels artikel 6, wijzigingsbesluit Artikel I onder a, i, j, k, s en t);
De éénmalige eigen vergoeding van € 50,- bij een aanvraag bijzondere bijstand voor rechtshulp houdt in dat Amsterdammers die bijzondere bijstand aanvragen voor de kosten van rechtshulp en binnen de toekenningscriteria vallen (m.n. voor wat betreft draagkracht), in principe deze kosten voor rechtshulp vergoed kunnen krijgen, met uitzondering van éénmaal per jaar de € 50,- die ze als eigen bijdrage voor rechtshulp hebben moeten betalen. Betalen ze meerdere keren in een jaar een eigen bijdrage van € 50,- voor rechtshulp, dan wordt die 2e (of 3e etc.) keer wél vergoed vanuit de bijzondere bijstand.
Naar aanleiding van het voorstel om deze eenmalige vergoeding van € 50,- af te schaffen, is geïnventariseerd of er binnen de bijzondere bijstand nog andere eenmalige eigen bijdrages worden berekend, maar dat bleek niet (meer) het geval. Ook is bekeken of het hier om een wettelijke bijdrage gaat die wordt afgedragen aan het Rijk, maar ook dit bleek niet zo te zijn: het gaat hier om een vergoeding vanuit de bijzondere bijstand aan de Amsterdammer.

c. de reguliere vergoeding bijzondere bijstand voor dieetkosten over te laten gaan van de bijzondere bijstand naar de Regeling Tegemoetkoming Meerkosten (Rtm) (gewijzigde beleidsregels artikel 7.4 lid 3, wijzigingsbesluit Artikel I onder l en u);
De gemeentelijke Regeling tegemoetkoming meerkosten (Rtm) is onderdeel van de nadere regels Wmo en geldt als voorliggende voorziening voor de bijzondere bijstand. Verschillende voorzieningen voor Amsterdammers met een chronische ziekte of beperking (extra waskosten voor kleding, kosten vanwege extra kledingslijtage en/of extra energiekosten) maakten al onderdeel uit van de Rtm. Dieetkosten worden hier nu aan toegevoegd. Voor wie de vergoeding vanuit de Rtm niet toereikend is, blijft op indicatie van de GGD een aanvulling vanuit de bijzondere bijstand mogelijk.

d. Bij de draagkrachtberekening Bijzondere bijstand wordt voor de doelgroepen dak- en thuislozen, jongeren, en degenen die in een inrichting verblijven, de reguliere alleenstaandennorm en gehuwdennorm (artikel 21 Participatiewet) gehanteerd. Uitzonderingen hierop zijn de doelgroep thuiswonende jongeren 21-min (waarvoor de ouders een onderhoudsverplichting hebben) waarvoor we de jongerennorm (artikel 20 Participatiewet) blijven hanteren, en de doelgroep gepensioneerden waarvoor de norm artikel 21 Participatiewet de gehanteerde norm blijft. (gewijzigde beleidsregels Toelichting op artikel 1 lid 5, wijzigingsbesluit Artikel I onder o);
Op 1 januari 2024 is de vereenvoudiging van de draagkrachtberekening bijzondere bijstand in werking getreden. Bij deze draagkrachtregels wordt zowel bij het inkomensdeel als bij het vermogensdeel de bijstandsnorm als toetsbedrag gehanteerd (zie beleidsregels bijzondere bijstand artikel 5.1.3. en 5.1.4.). Hierbij hanteren we over het algemeen de reguliere bijstandsnormen

(alleenstaande/alleenstaande oudernorm en gehuwdennorm) van artikel 21 Participatiewet.
De Participatiewet kent echter ook een aantal andere bijstandsnormen voor kleinere doelgroepen: de norm voor bewoners van een inrichting (artikel 23 Participatiewet), dak- en thuislozen (artikel 27 Participatiewet en artikel 2.2. van de beleidsregels Participatiewet, IOAW en IOAZ) en jongeren (18, 19,20 jaar) die niet kunnen terugvallen op hun ouders (= dak- en thuisloze jongeren en jonge statushouders, artikel 20 Participatiewet). In de oude berekeningswijze van de draagkracht bijzondere bijstand werd voor deze groepen deze "eigen" norm gebruikt, wat de berekening complex maakte voor de burger en de professional.
In de vereenvoudigde normbepaling gaan we in principe uit van de twee normen (alleenstaande/ alleenstaande oudernorm en gehuwdennorm) van artikel 21 Participatiewet. Alleen voor de thuiswonende jongeren 21-min (waarvoor de ouders een onderhoudsverplichting hebben) blijven we de jongerennorm (artikel 20 Participatiewet) hanteren, en voor gepensioneerden hanteren we eveneens de "eigen" norm (artikel 22 Participatiewet). Deze laatste norm valt namelijk iets positiever uit voor aanvragers dan de reguliere norm van artikel 21 Participatiewet. Ook is de norm voor gepensioneerden relatief makkelijk in de berekeningssystemen op te nemen, omdat deze automatisch te koppelen is aan de leeftijd van de aanvrager.
Deze vereenvoudiging past binnen de gemeentelijke beleidsvrijheid met betrekking tot de bijzondere bijstand.

Ad 3. In te stemmen met de overige wijzigingen van de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Amsterdam zoals genoemd in het wijzigingsbesluit onder Artikel I onder c, d, e, h, m en q;
Naast de inhoudelijke wijzigingen zoals genoemd onder besluit 1 en 2, wordt het college gevraagd in te stemmen met een aantal kleine aanpassingen van de beleidsregels bijzondere bijstand. In de wijzigingen die worden voorgesteld onder c, h en m gaat het om administratieve wijzigingen.
Daarnaast worden de volgende kleine aanpassingen voorgesteld:
- d (begripsomschrijving woonkosten): omdat in de woonkostentoeslag het begrip "woonkosten" verschillende malen wordt gebruikt, is een omschrijving van dit begrip in de begrippenlijst opgenomen.
- e en q (vastleggen indexering): Aan artikel 2 (juridische grondslag) is een lid 3 toegevoegd waarin is vastgelegd dat de bedragen en percentages in de beleidsregels bijzondere bijstand mee veranderen wanneer de bedragen en percentages in de wetten en regels waar naar verwezen wordt, veranderen.

Ad 4. Ermee in te stemmen dat de besluiten 1, 2c en 3 in werking treden op 1 januari 2025, besluit 2a in werking treedt met terugwerkende kracht naar 1 augustus 2024, besluit 2b in werking treedt met terugwerkende kracht naar 1 oktober 2024, en besluit 2d in werking treedt met terugwerkende kracht naar 1 januari;
De besluiten zoals genoemd onder 2a, 2b en 2d maken het aanvraagproces bijzondere bijstand eenvoudiger voor zowel de Amsterdammer als de professional, en hebben geen grote financiële gevolgen voor de gemeente. Daarom heeft de directie Inkomen besloten deze wijzigingen in het aanvraagproces al in te laten gaan op het moment dat dit voor de uitvoeringsorganisatie mogelijk was. Besluitvorming van het college is nodig om deze vereenvoudigingen ook in de Beleidsregels bijzondere bijstand vast te leggen. De overige besluiten, waaronder de vereenvoudiging van de woonkostentoeslag, treden in werking op 1 januari 2025.

Ad 5. In te stemmen met bekendmaking van deze besluiten in het Gemeenteblad;
Beleidsregels treden pas (indien van toepassing: met terugwerkende kracht) in werking nadat zij zijn bekend gemaakt.

[1]Wanneer de aanvrager met een eigen woning aangifte inkomstenbelasting (IB) doet, verneemt hij of zij namelijk vaak pas maanden later de hoogte van de eventuele teruggave hypotheekrenteaftrek.
[2]ECLI:NL:CRVB:2014:2384
[3]Bij lagere inkomens is de hypotheekrenteaftrek zeer beperkt. Bij hogere inkomens (vanaf circa €

2.500,- per maand netto voor een alleenstaande en € 3.000,- voor een gezin) levert de hypotheekrenteaftrek meer op. Op dat moment is er echter ook sprake van een aanzienlijke draagkracht in het inkomen en zal er om die reden geen aanspraak zijn op WKT, of alleen in de vorm van een lening. Bij zelfstandigen wordt in de huidige systematiek al geen rekening gehouden met de hypotheekrenteaftrek.

Participatie

De Participatieraad Amsterdam, die de directie Inkomen adviseert, is momenteel in een opstartfase en heeft hierdoor geen advies kunnen uitbrengen.

Financiële onderbouwing

Overige toelichting

Control adviseert positief op de voorgestelde wijzingen. Control heeft gedurende 2024 bij de diverse deelprocessen (zie hieronder) positief geadviseerd, zo ook op deze vereenvoudiging. Door vereenvoudiging van de processen bestaat de mogelijkheid dat de middelen doelmatiger worden ingezet en komt het de burger van Amsterdam ten goede. Control geeft tevens aan dat een evaluatie van de wijzigingen en een veranderende inzet van gemeentelijke middelen goed is om personele inzet van de eigen organisatie zo optimaal mogelijk te laten zijn.

1. Woonkostentoeslag (WKT)

We verwachten dat de vereenvoudiging van de WKT vrijwel budgetneutraal kan worden ingevoerd. De standaardbedragen die zijn bepaald komen in de plaats van posten die momenteel voor elke klant opnieuw moeten worden uitgevraagd en handmatig berekend, en komen hiermee in hoogte ongeveer overeen. Het is mogelijk dat de vereenvoudiging van het aanvraagproces tot een groter aantal aanvragen WKT leidt (tegengaan van niet-gebruik). Dit moet in 2025 nauwgezet worden gemonitord. Anderzijds is het goed om te vermelden dat bijvoorbeeld de vereenvoudiging van de draagkrachtregels BB (m.i.v. 01/01/2024) niet tot een aanwijsbare verhoging van het aantal aanvragen BB heeft geleid.

2. Vereenvoudiging draagkrachtberekening BB door twk naar 01/01/2024 voor de doelgroepen dak- en thuislozen, jongeren, en de doelgroep PT-norm, uitzonderingen daargelaten, de reguliere alleenstaandennorm en gehuwdennorm te hanteren

1. In de matrix staat een financiële vergelijking van de "doelgroepnormen" ten opzichte van de reguliere normen. Hieruit blijkt dat het financiële verschil in dit opzicht beperkt blijft.
2. Daarnaast is de financiële impact afhankelijk van het aantal mensen dat het betreft. Wat de aantallen per doelgroep betreft, is gebleken dat het niet mogelijk is om hier concrete cijfers over te verkrijgen, m.n. omdat afwijzingen en toekenningen BB niet op doelgroep worden onderscheiden.
3. Als het gaat om het aantal mensen per doelgroep, zijn over 2023 de volgende aantallen geschat: Bijzondere doelgroepen: 4400 personen, waarvan 120 á 150 jongeren, PT-norm: 3000 personen. Dit zijn echter degenen met een bijstandsuitkering, zodat hun draagkracht over het algemeen al op nul wordt gezet. Het aantal aanvragers dat èn tot deze doelgroepen behoort èn geen bijstandsgerechtigde is, èn nu wordt afgewezen voor de bijzondere bijstand vanwege een te hoge draagkracht a.g.v. een lage bijstandsnorm, wordt geschat op hooguit tien tot twintig personen per jaar.
4. Vanuit het oogpunt van uniformiteit en vereenvoudiging en betere digitalisering van het werkproces steunt Financiën dit voorstel.
5. De kans dat deze uniformering grote financiële consequenties heeft, wordt niet groot geacht. Een

bedrag van € 25.000,-per jaar lijkt reëel en is opgenomen in de Raming Armoedebestrijding 2024.

3. Laten vervallen van de eenmalige eigen vergoeding van € 50,- bij een aanvraag BB rechtshulp met ingang van 1 oktober 2024

Er is berekend hoeveel de eigen bijdrage rechtshulp in 2023 heeft opgeleverd: € 64.470,- op basis van 3070 toekenningen BB voor rechtshulp. Er is geen reden om te veronderstellen dat dit bedrag in de komende jaren veel hoger of lager zou zijn. Tegenover deze wegvallende baten staan ook wegvallende kosten waardoor de financiële gevolgen minimaal zijn. Het betreft het wegvallen van deze 3070 toekenningen voor BB rechtshulp:

- niet meer handmatig in het systeem hoeft te worden gecontroleerd of er in de voorgaande 12 maanden al eerder BB voor rechtsbijstand is toegekend (plm. 10 minuten per handeling).
- bij de verdere ontwikkeling van het digitale aanvraagproces BB PRO en andere BB-(reken)tools de eenmalige eigen bijdrage niet meer ingebouwd hoeft te worden;
- bij een toekenning van BB voor rechtsbijstand geen aparte toelichting in het besluit meer hoeft te worden opgenomen over de eenmalige eigen bijdrage. Dit scheelt kosten in de verwerking door Socrates / Wigo4it.
- omdat er geen fouten meer kunnen worden gemaakt met de eigen bijdrage, kunnen hier ook geen terugbelverzoeken, klachten en/of bezwaarschriften meer uit voorkomen.

4. De vergoeding voor dieetkosten gaat per 1/1/2024 over van de BB naar de Regeling Tegemoetkoming Meerkosten (Rtm) Inschatting financiële gevolgen voor gemeente Effect op jaarbasis:

1. 150 extra klanten krijgen basiscompensatie Rtm van €399 per jaar € 59.850
2. Geen rekening houden met draagkracht bijzondere bijstand onder de Rtm € 2.700
3. Uitvoeringskosten gaan omlaag i.v.m. wegvallen draagkrachtberekeningen € - 8.300

Totaal € 54.25 kosten. Dit bedrag is opgenomen on de Raming Armoedebestrijding 2024

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben wel financiële consequenties en deze zijn reeds geraamd in de begroting (100% dekking).

Communicatie

Binnen de gemeente: Opnemen in de te publiceren lijst van besluiten en in de dagmail voor de gemeenteraad;

Buiten de gemeente: Publicatie in het Gemeenteblad en consolidatie op www.overheid.nl

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-064030	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2024-070409	Wijzigingsbesluit Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Amsterdam 20241114.docx (msw12)
AD2024-070410	Advies (pdf)

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten